

Секція: Фінанси, гроші і кредит

ЯРЕМЧЕНКО Л.М.

к.е.н., асистент кафедри фінансів

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

м. Полтава, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНТЕГРОВАНИХ ФІНАНСОВИХ КЛАСТЕРНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ

Стабільне та гарантоване фінансування підприємницької діяльності за ринкової економіки є одним з пріоритетних питань. Особливо, це питання стосується малого підприємництва, адже саме йому найважче отримати кредити в банках або іншу фінансову підтримку різних організацій та установ, що її здійснюють.

Переважна частина малих підприємців мають проблему щодо забезпечення кредиту, що пов'язане із закономірним прагненням фінансових установ мінімізувати свої кредитні ризики. Тому всі форми забезпечення позичених коштів мають задовольняти таким вимогам: висока ліквідність (можливість конвертації активів у грошову форму); здатність до тривалого зберігання (як мінімум, протягом періоду кредитування); стабільність цін на заставне майно; низькі витрати на зберігання й реалізацію предмету застави [1, с. 4]. Саме з метою підтримки власної бізнес-ініціативу, яку не завжди підприємці можуть підкріпити «належною» заставою, ця проблема стає нерозв'язною.

Розглядаючи питання удосконалення інфраструктури підтримки розвитку малого підприємництва, зауважимо, що одним найголовніших його аспектів є надання гарантій спеціальними фінансовими установами у якості забезпечення кредитів, що надаються суб'єктам названої категорії

підприємців. Дані повноваження покладені саме на інтегровані фінансові кластерні системи, що можуть бути представлені гарантійними кооперативами та товариствами взаємного гарантування, кредитування та страхування.

У зарубіжній практиці вже є досвід створення даних установ, насамперед, це країни Західної Європи, Канада, Великобританія, США, Японія, Туреччина та інші.

Зауважимо, що гарантійні фонди займають місце фінансового посередника між банком та його позичальником, і гарантують повернення кредиту частиною власного капіталу.

Успішний досвід функціонування у Західній Європі мають товариства взаємних гарантій. Їх діяльність хоч і має національні особливості, пороте базується на широковідомому принципі фінансової взаємодопомоги [2, с. 9]. Названі товариства допомагають банкам та кредитним кооперативам вирішити питання про доцільність надання кредиту окремо взятому малому підприємству шляхом оцінки ступеня фінансового ризику. В свою чергу, в обмін на гарантію, позичальник платить визначену суму, пропорційну сумі кредиту, що спрямовується на нарахування на пайові внески інших членів товариства, погашення операційних витрат та формування резервного капіталу.

У Франції найбільш розповсюдженою є діяльність таких інтегрованих фінансових кластерних систем, як кооперативні товариства, а також сервісні організації - товариства взаємного страхування та страхові кооперативи. Доцільність появи останніх на вітчизняному ринку фінансових послуг зумовлена невідповідністю українських страховиків запитам сучасного ринку. Товариства взаємного страхування та страхові кооперативи в Україні можуть мати велике значення для дрібних фермерів та одноосібних сільських товаровиробників.

Також зауважимо, що сучасні товариства взаємного страхування і страхові кооперативи практично не мають суттєвих відмінностей в організації і діяльності. Особливістю більшості товариств взаємного страхування є те, що вони поширюють свою діяльність на більші території, а окремі з них орієнтуються на охоплення зарубіжних ринків страхових послуг [3, с. 512].

Перевагами від надання кредитних гарантій у рамках створення даних об'єктів інфраструктури є:

- для суб'єктів малого підприємництва (розвиток підприємництва за рахунок кредитних ресурсів; більш зручний доступ до кредиту; триваліший термін дії кредиту і нижчі витрати щодо його отримання; доступ до адаптованих гарантій; доступ до кваліфікованих консультаційних послуг; розширена конкуренція; доступ до повноцінної інформації; залучення до співпраці з підприємницькими колами);

- для державних органів (стимулювання малого підприємництва; збільшення інвестицій; зростання чисельності зайнятого населення; розширення конкурентного середовища; поліпшення ситуації щодо сплати податків; підвищення ефективності та прозорості відносин із малим підприємництвом; ефективніша реалізація державної соціально-економічної політики; поліпшення ставлення підприємців до влади)

- для фінансово-кредитних установ (отримання кваліфікованої оцінки позичальника; зменшення витрат на аналіз економічного стану позичальника; покриття кредитних ризиків реальною гарантією; скорочення сум, призначених на покриття кредитних ризиків; розширення клієнтської (членської) бази; зростання ймовірності збільшення доходів від кредитних операцій; скорочення витрат на моніторинг позичальника; забезпечення гарантійних портфелів).

Отже, створення відповідних інтегрованих фінансових кластерних систем призведе до зменшення надвисоких вимог по заставі у суб'єктів

малого підприємництва, що суттєво розширить їм горизонти до кредитування. Саме тому, для адаптації в українську практику зарубіжного досвіду розвитку системи кооперативів і товариств взаємних гарантій, необхідним є звернення до провідних міжнародних організацій з клопотаннями, для підготовки і реалізації спеціального проекту міжнародної технічної допомоги.

Література:

1. Запровадження механізмів гарантування кредитів малого та середнього бізнесу. – 25 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ufpp.gov.ua/ckfinder/userfiles/files/lib_bissnes/guaranteing_credit.doc
2. Финансовые гарантии эффективный инструмент развития предпринимательства: Информационное руководство для предпринимателей «O garanție pentru afacerea ta». – Кишинев, 2010. – 30 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.garantinvest.md/ru/pdf.ru.pdf>
3. Пантелеймоненко А.О. Західноєвропейські товариства взаємного страхування та страхові кооперативи: сутність організації, зміст діяльності і значення / А.О. Пантелеймоненко // Вісник Львівської комерційної академії. - Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. - Випуск 10. - С. 509-520